

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลด่านมะขามเตี้ย

อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ประจำปี 2567

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน
6.1	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
6.2	แผนการใช้ที่ดิน
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน
7.2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน
7.3	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
7.4	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เอกสารอ้างอิง	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดกาญจนบุรี (ปี พ.ศ. 2537-2566)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	5-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดกาญจนบุรี	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	4-4
6-1	แผนที่แผนการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุติภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

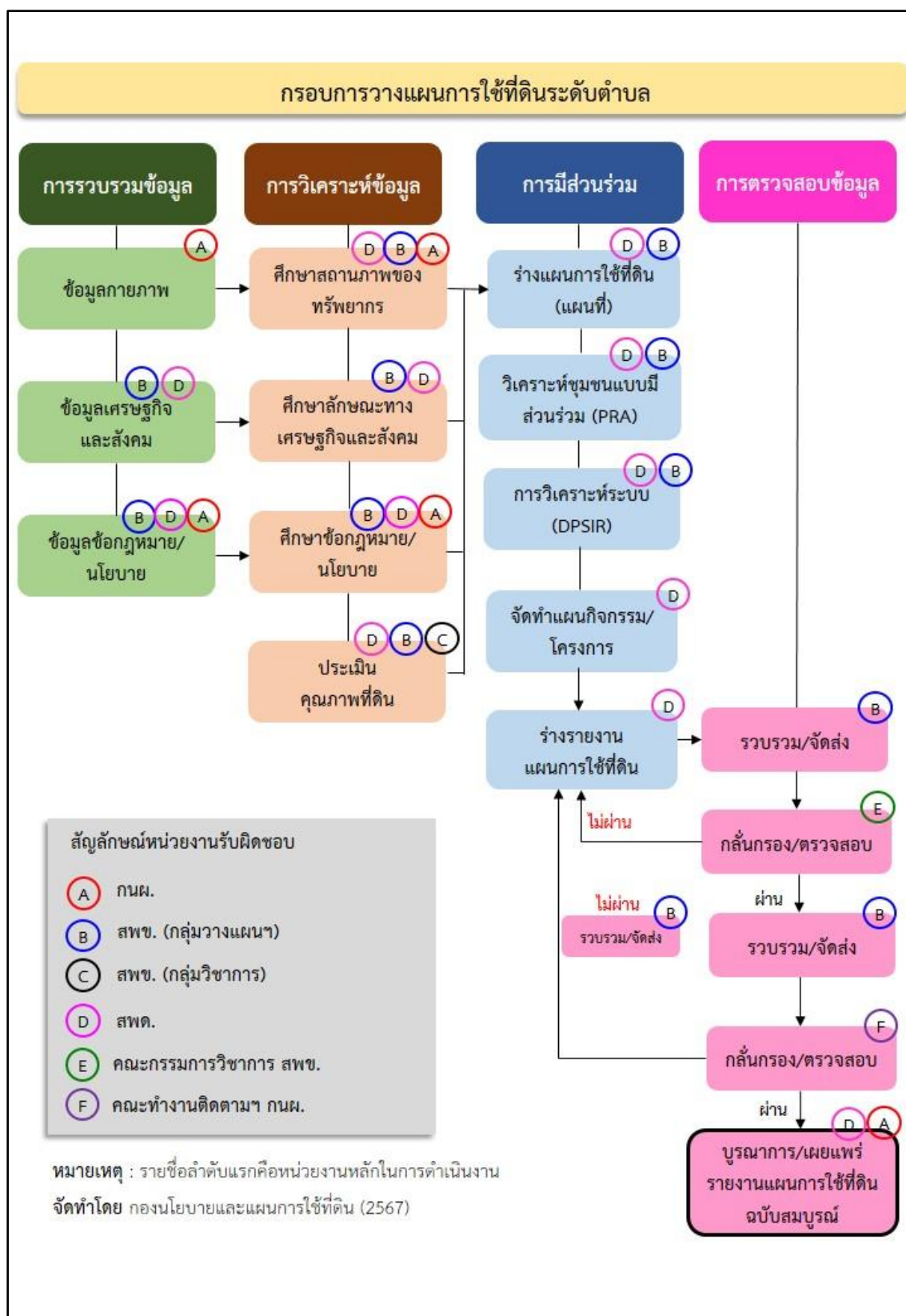

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“การเกษตรปลอดภัย คุณภาพชีวิตมีสุข สาธารณูปโภคครบถ้วน นำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชน
เข้มแข็ง ด้วยหลักปรัชญาพอเพียง” (องค์การบริหารส่วนตำบลด่านมะขามเตี้ย, 2566)

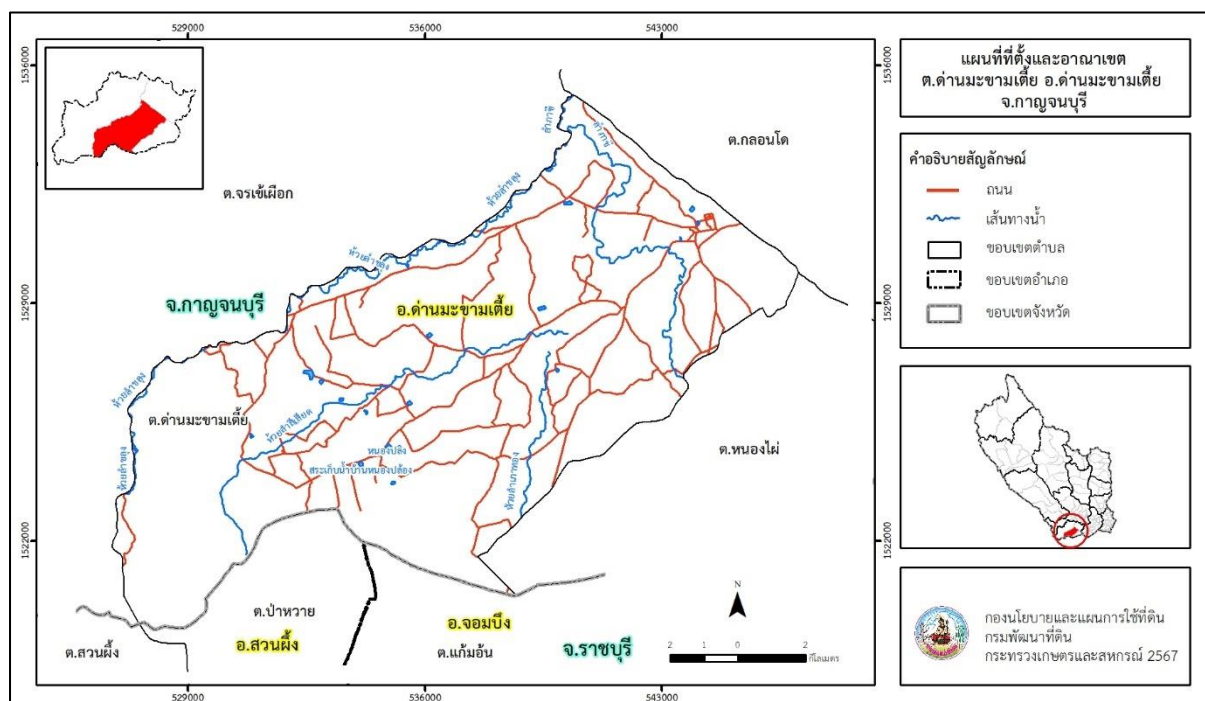
รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอด่านมะขามเตี้ย มีพื้นที่ประมาณ 147.19 ตารางกิโลเมตร หรือ 91,994 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลจรเข้มะลอก ตำบลกลอนโค อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสวนผึ้ง ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลกลอนโค ตำบลหนองไผ่ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลจรเข้มะลอก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านด่านมะขามเตี้ย	หมู่ที่ 7 บ้านหนองหวาย
หมู่ที่ 2 บ้านหนองผู้เฒ่า	หมู่ที่ 8 บ้านหนองหิน
หมู่ที่ 3 บ้านท่าพุ	หมู่ที่ 9 บ้านพุกร่าง
หมู่ที่ 4 บ้านโป่งนก	หมู่ที่ 10 บ้านท่าพลับ
หมู่ที่ 5 บ้านท่าแย้	หมู่ที่ 11 บ้านหนองสระแถม
หมู่ที่ 6 บ้านท่าไม้ยาว	หมู่ที่ 12 บ้านหนองจอก

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขาและพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงระหว่าง 200-500 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ลำภาชี ห้วยขลุ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.8 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.3 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,093.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 112 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 218.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

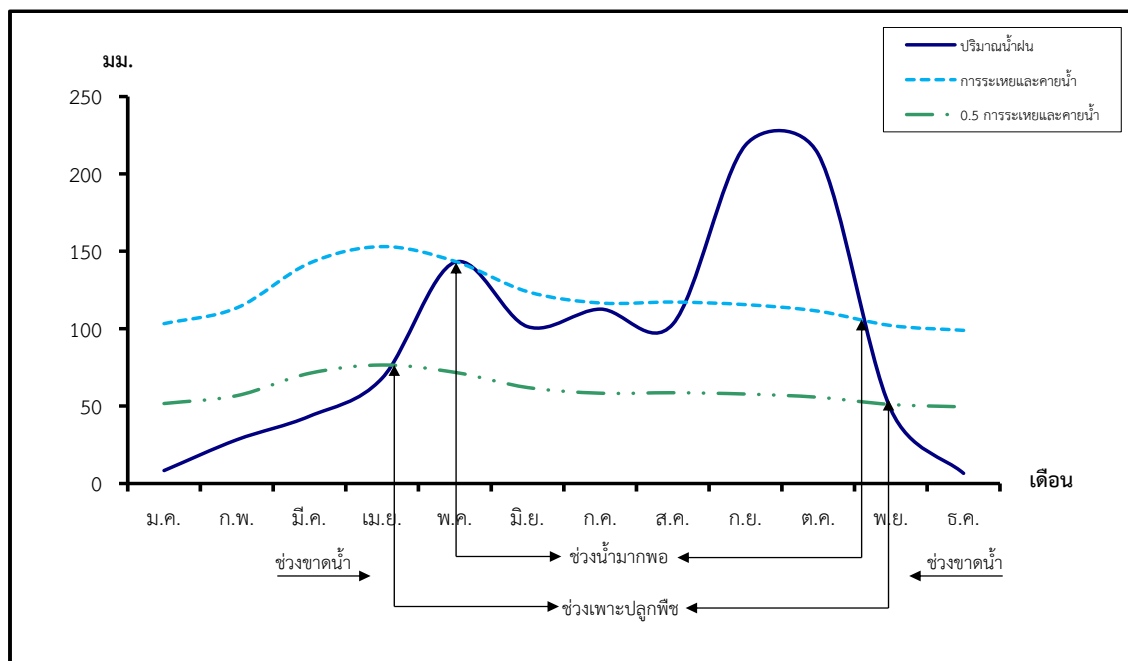
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดกาญจนบุรี^{1/}(พ.ศ. 2537-2566)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ^{2/} (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	20.3	33.0	26.3	64.0	8.3	1.4	103.2	8.2
ก.พ.	22.1	35.2	28.2	63.0	28.2	2.0	113.4	26.9
มี.ค.	24.1	36.8	29.9	63.0	43.4	3.7	142.3	40.4
เม.ย.	25.4	37.8	31.0	64.0	68.0	6.0	153.0	60.6
พ.ค.	25.4	36.1	30.1	71.0	142.9	13.4	143.5	110.2
มิ.ย.	25.1	34.8	29.5	72.0	101.3	13.4	123.9	84.9
ก.ค.	24.8	33.9	28.9	73.0	112.6	16.2	116.6	92.3
ส.ค.	24.7	33.9	28.7	74.0	102.9	16.5	117.2	86.0
ก.ย.	24.4	33.6	28.4	77.0	218.6	18.5	115.5	142.1
ต.ค.	23.7	32.5	27.8	79.0	212.8	14.4	111.3	140.3
พ.ย.	22.4	32.1	27.1	73.0	47.7	5.3	102.0	44.1
ธ.ค.	20.4	31.7	25.9	66.0	6.5	1.4	98.9	6.4
เฉลี่ย	23.6	34.3	28.5	69.9	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,093.2	112.2	1,440.8	842.4

หมายเหตุ : ^{1/}เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{2/}จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดกาญจนบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,486 ไร่ หรือร้อยละ 3.79 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 66,456 ไร่ หรือร้อยละ 72.22 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,418 ไร่ หรือร้อยละ 1.54 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 47,764 ไร่ หรือร้อยละ 51.92 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 10,678 ไร่ หรือร้อยละ 11.60 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,638 ไร่ หรือร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง กล้วย
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 4,586 ไร่ หรือร้อยละ 4.98 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก พืชสวนร้างเสื่อมโทรม ไม้ดอกไม้ประดับ
- 6) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 337 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า
- 7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 16,389 ไร่ หรือร้อยละ 17.82 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,894 ไร่ หรือร้อยละ 2.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,769 ไร่ หรือร้อยละ 4.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,486	3.79
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	585	0.64
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,704	1.85
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	565	0.61
U405	ถนน	408	0.44
U500	พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	59	0.06
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	32	0.04
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	109	0.12
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	10	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	14	0.02
A	พื้นที่เกษตรกรรม	66,456	72.22
A100	นาไร่	261	0.28
A101	นาข้าว	1,157	1.26
A200	ไร่ไร่	837	0.91
A202	ข้าวโพด	1,508	1.64
A203	อ้อย	34,724	37.75

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A204	มันสำปะหลัง	10,520	11.44
A205	สับปะรด	111	0.12
A210	ถั่วลิสง	4	-
A229	พริก	21	0.02
A236	เผือก	39	0.04
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	73	0.08
A301	ไม้ยืนต้นผสม	719	0.78
A302	ยางพารา	2,989	3.25
A303	ปาล์มน้ำมัน	1,639	1.78
A304	ยูคาลิปตัส	4,406	4.79
A305	สัก	672	0.73
A306	สะเดา	83	0.09
A307	สนประดิพัทธ์	28	0.03
A308	กระถิน	4	-
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	65	0.07
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	46	0.05
A401	ไม้ผลผสม	708	0.77
A403	ทุเรียน	16	0.02
A405	มะพร้าว	12	0.01
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	2	-
A406	ลื่นจี	3	-

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A407	มะม่วง	298	0.32
A409	พุทรา	72	0.08
A411	กล้วย	159	0.17
A411/A422	กล้วย/มะนาว	16	0.02
A412	มะขาม	177	0.19
A415	มะละกอ	3	-
A418	ชมพู	5	0.01
A420	ยางสด ลองกอง	1	-
A422	มะนาว	115	0.13
A427	ส้มโอ	1	-
A429	มะปราง มะยงชิด	4	-
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	76	0.08
A502	พืชผัก	4,484	4.87
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	26	0.03
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	109	0.12
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	54	0.06
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	174	0.19
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	24	0.03
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	11	0.01
F	พื้นที่ป่าไม้	16,389	17.82
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	891	0.97

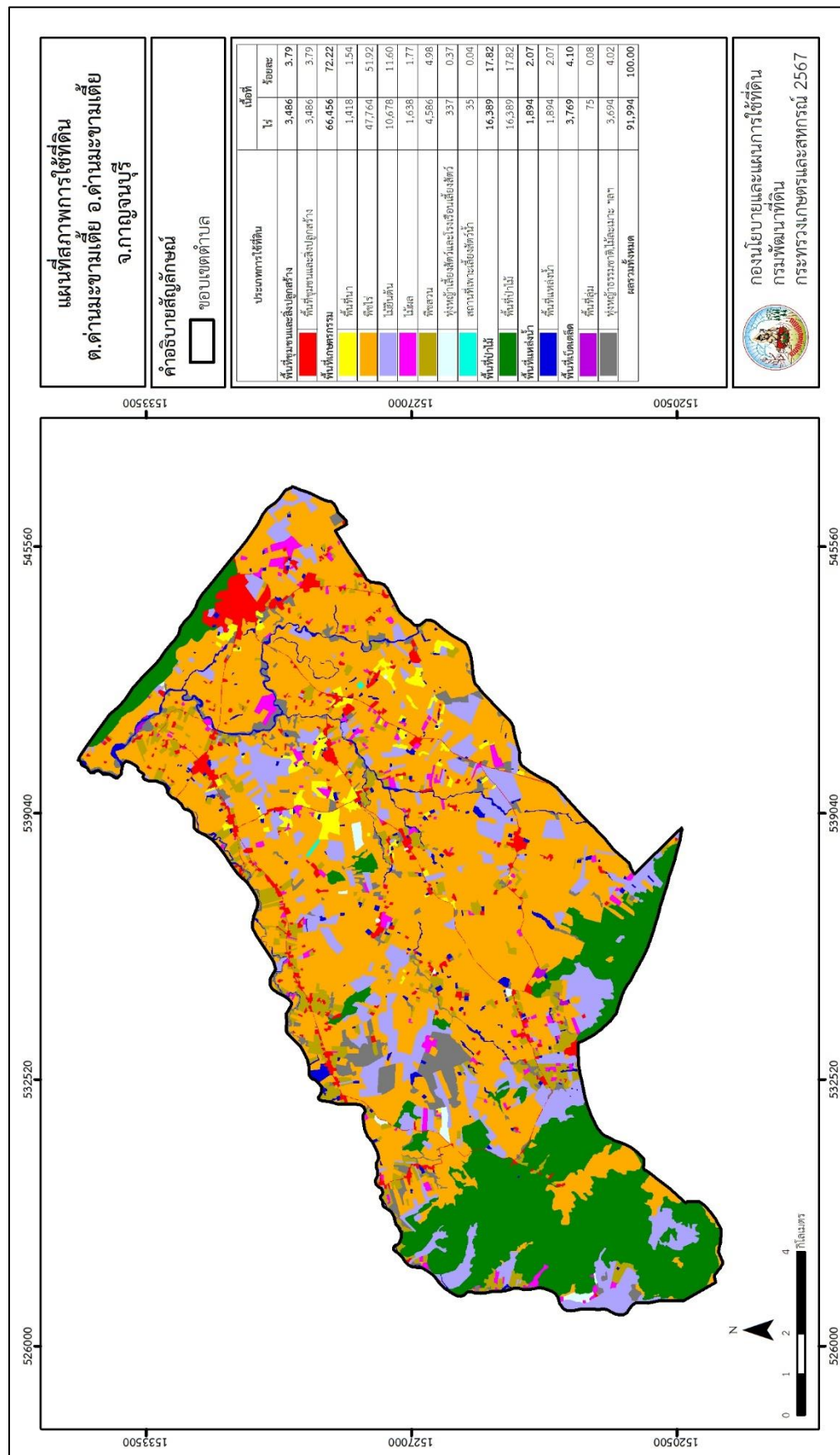

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	15,498	16.85
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	3,769	4.10
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	49	0.05
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	3,498	3.80
M201	พื้นที่ลุ่ม	75	0.08
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	14	0.02
M302	บ่อลูกรัง	15	0.02
M304	บ่อดิน	5	0.01
M405	พื้นที่ถม	113	0.12
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,894	2.07
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,028	1.12
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	41	0.05
W201	อ่างเก็บน้ำ	44	0.05
W202	บ่อน้ำในไร่นา	781	0.85
ผลรวมทั้งหมด		91,994	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2556)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลด้านมะขามเตี้ย อำเภอด้านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลด่านมะขามเตี้ย มีประชากรรวม 10,455 คน แยกเป็นชาย 5,202 คน เป็นหญิง 5,253 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 71.03 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,904 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,017 ครัวเรือน หรือร้อยละ 26.05 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,887 ครัวเรือน หรือร้อยละ 73.95 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลด่านมะขามเตี้ย	3,904	5,202	5,253	10,455
หมู่ที่ 0 ด้านมะขามเตี้ย	4	56	25	81
หมู่ที่ 1 ด้านมะขามเตี้ย	1,101	890	968	1,858
หมู่ที่ 2 หนองผู้เฒ่า	313	489	559	1,048
หมู่ที่ 3 ท่าพุ	463	775	810	1,585
หมู่ที่ 4 โป่งนก	212	304	336	640
หมู่ที่ 5 ท่าแย้	188	307	280	587
หมู่ที่ 6 ท่าไม้ยาว	300	410	393	803
หมู่ที่ 7 หนองหวาย	234	301	278	579
หมู่ที่ 8 หนองหิน	166	237	221	458
หมู่ที่ 9 พุกร่าง	241	355	345	700
หมู่ที่ 10 ท่าพลับ	293	460	448	908
หมู่ที่ 11 หนองสระแควรวม	209	307	292	599
หมู่ที่ 12 หนองจอก	180	311	298	609

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,904	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,107	26.05
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,887	73.95

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 91,994 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,904 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 23.56 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 66,456 ไร่ หรือร้อยละ 72.22 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 65.35 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,107 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ยูคาลิปตัส และยางพารา ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 227,119 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 77,310 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 180,152 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 61,323 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 46,966 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 15,987 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลด่านมะขามเตี้ย	192,079	19,496	12,400	3,144	227,119	77,310	180,152	61,323
หมู่ที่ 1 ด่านมะขามเตี้ย	191,915	26,086	14,744	368	233,113	86,846	161,188	60,050
หมู่ที่ 2 หนองผู้เฒ่า	177,791	12,671	7,983	1,873	200,319	63,555	158,529	50,296
หมู่ที่ 3 ท่าพุ	210,533	7,924	9,272	2,553	230,282	74,072	207,897	66,872
หมู่ที่ 4 โป่งนก	184,508	16,418	8,822	3,428	213,177	67,441	176,179	55,737
หมู่ที่ 5 ท่าแย้	118,852	40,926	13,757	311	173,846	50,255	149,244	43,143
หมู่ที่ 6 ท่าไม้ยาว	173,857	15,922	28,578	2,739	221,096	85,466	182,000	70,353
หมู่ที่ 7 หนองหวาย	154,539	173	87	0	154,799	47,737	134,058	41,340
หมู่ที่ 8 หนองหิน	149,528	14,434	4,396	7,906	176,264	64,875	139,340	51,285
หมู่ที่ 9 พุกร่าง	144,107	21,575	2,560	1,865	170,107	65,195	233,601	89,530
หมู่ที่ 10 ท่าพลับ	242,122	29,223	15,306	5,537	292,188	115,964	188,332	74,745
หมู่ที่ 11 หนองสะแกรวม	224,569	44,575	42,073	7,869	319,086	107,144	220,241	73,953
หมู่ที่ 12 หนองจอก	201,681	12,161	12,519	6,298	232,659	80,685	150,623	52,235

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 5,130 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 6,150 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 4,566 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 41,700 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 34,448 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลด่านมะขามเตี้ย มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,093.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลด่านมะขามเตี้ย มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ลำภาชี สระเก็บน้ำบ้านหนองปล้อง หนองปลิง ห้วยขลุ่ย ห้วยลำขลุ่ย ห้วยลำภาทอง และห้วยลำสี่เสียด

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลด่านมะขามเตี้ย มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 46 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 22 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ตอน มี 22 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Cbg-IsB ชุดดินจอมบึง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 785 ไร่ หรือร้อยละ 0.85 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Cbg-IsC ชุดดินจอมบึง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 735 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sIA ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,477 ไร่ หรือร้อยละ 3.78 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sIB ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,073 ไร่ หรือร้อยละ 6.60 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-mw-sIA ดินเขาพลองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,801 ไร่ หรือร้อยละ 9.57 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb-sIA ดินเขาพลองที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,688 ไร่ หรือร้อยละ 7.27 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb-sIB ดินเขาพลองที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19,872 ไร่ หรือร้อยละ 21.60 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ks-silA ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,312 ไร่ หรือร้อยละ 3.60 ของเนื้อที่ตำบล

- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ks-silB ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่งความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 384 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Ly-hb-slB ดินลาดหญ้าที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,692 ไร่ หรือร้อยละ 4.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Ly-hb-gslB ดินลาดหญ้าที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,660 ไร่ หรือร้อยละ 2.89 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ly-slC-Ty-gslC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ และชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 270 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Ly-slD-Ty-gslD หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 254 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Ly-hb-Ty-hb-slB หน่วยเชิงซ้อนของดินลาดหญ้าที่มีความอึดตัวเบสสูง และดินท่ายางที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,859 ไร่ หรือร้อยละ 2.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Ly-hb-Ty-hb-gslC หน่วยเชิงซ้อนของดินลาดหญ้าที่มีความอึดตัวเบสสูง และดินท่ายางที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,104 ไร่ หรือร้อยละ 4.46 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Tm-slB ชุดดินท่าม่วง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 414 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-slB ดินท่ายางที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 593 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-gslC ดินท่ายางที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,846 ไร่ หรือร้อยละ 8.53 ของเนื้อที่ตำบล
- 20) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-gslD ดินท่ายางที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,196 ไร่ หรือร้อยละ 1.30 ของเนื้อที่ตำบล

21) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-gsE ดินท่ายางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

22) หน่วยแผนที่ดิน Ty-Ly-sB หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินท่ายาง และชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,208 ไร่ หรือร้อยละ 2.40 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 16,360 ไร่ หรือร้อยละ 17.78 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 326 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 14,054 ไร่ หรือร้อยละ 15.29 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินท่ายาง (Ty) และดินท่ายางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Ty-hb) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 1,520 ไร่ หรือร้อยละ 1.65 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินจอมบึง (Cbg)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาวโร ไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Cbg-sB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	785	0.85
Cbg-sC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	735	0.80
Kpg-hb-sA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	6,688	7.27
Kpg-hb-sB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	19,409	21.10
Kpg-hb-sB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	463	0.50
Kpg-mw-sA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	8,801	9.57
Kpg-sA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,477	3.78
Kpg-sB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	6,073	6.60
Ks-siA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	-	3,312	3.60
Ks-siB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	-	384	0.42
Ly-hb-gsB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	2,660	2.89
Ly-hb-sB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	49	0.05
Ly-hb-sB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	3,643	3.96
Ly-hb-Ty-hb-gsC	5-12	100/ 50-100/ 0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	4,104	4.46
Ly-hb-Ty-hb-sB	2-5	50-100/ 0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	1,859	2.02
Ly-sB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	14	0.02
Ly-sC-Ty-gsC	5-12	50-100/ 0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.5-6.0	<2	-	270	0.29
Ly-sID-Ty-gsID	12-20	50-100/ 0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.5-6.0	<2	-	254	0.28

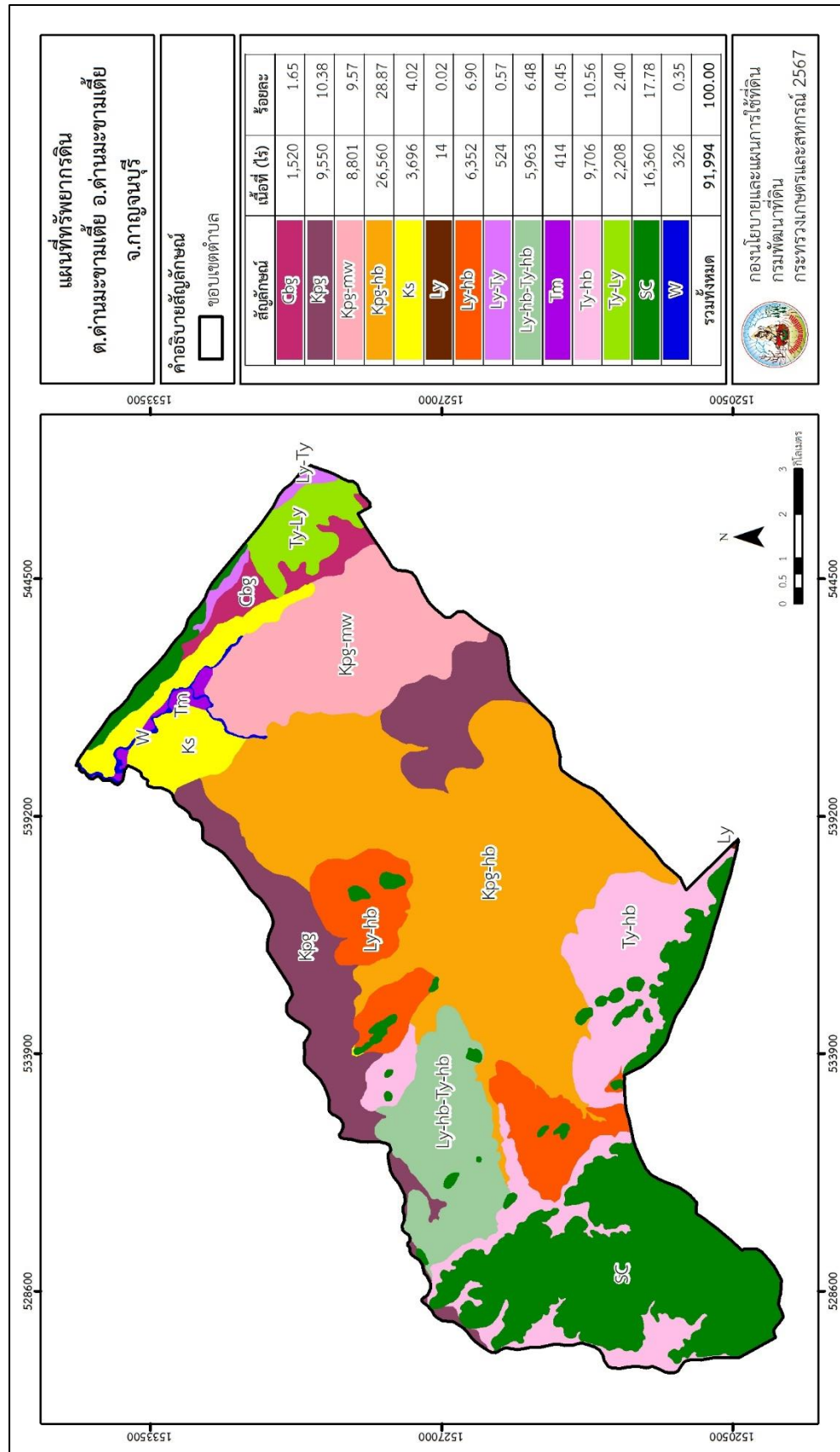
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (ds/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Tm-sIB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	414	0.45
Ty-hb-gsIC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	7,733	8.41
Ty-hb-gsIC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	113	0.12
Ty-hb-gsID	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	1,114	1.21
Ty-hb-gsID*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	82	0.09
Ty-hb-gsIE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	71	0.08
Ty-hb-sIB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	593	0.65
Ty-Ly-sIB	2-5	0-50/ 50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	2,208	2.40
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,360	17.78
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	326	0.35
รวมทั้งหมด											91,994	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลด่านมะขามเตี้ย คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ
- 4) ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลด่านมะขามเตี้ย มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 1.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 1.3) องค์ความรู้ของเกษตรกร
- 1.4) ดินมีการชะล้างพังทลาย

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์
- 2.2) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) การจัดหาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มเติม
- 2.4) ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ราคาผลผลิตไม่แน่นอน
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) ต้นทุนการผลิตสูง
- 3.5) พื้นที่เกษตรกรรมชั้นดีเสื่อมคุณภาพ

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ สรรพน้ำที่มีอยู่ต้นเหิน
- 4.2) ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
- 4.3) รายได้ของเกษตรกรลดลง
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

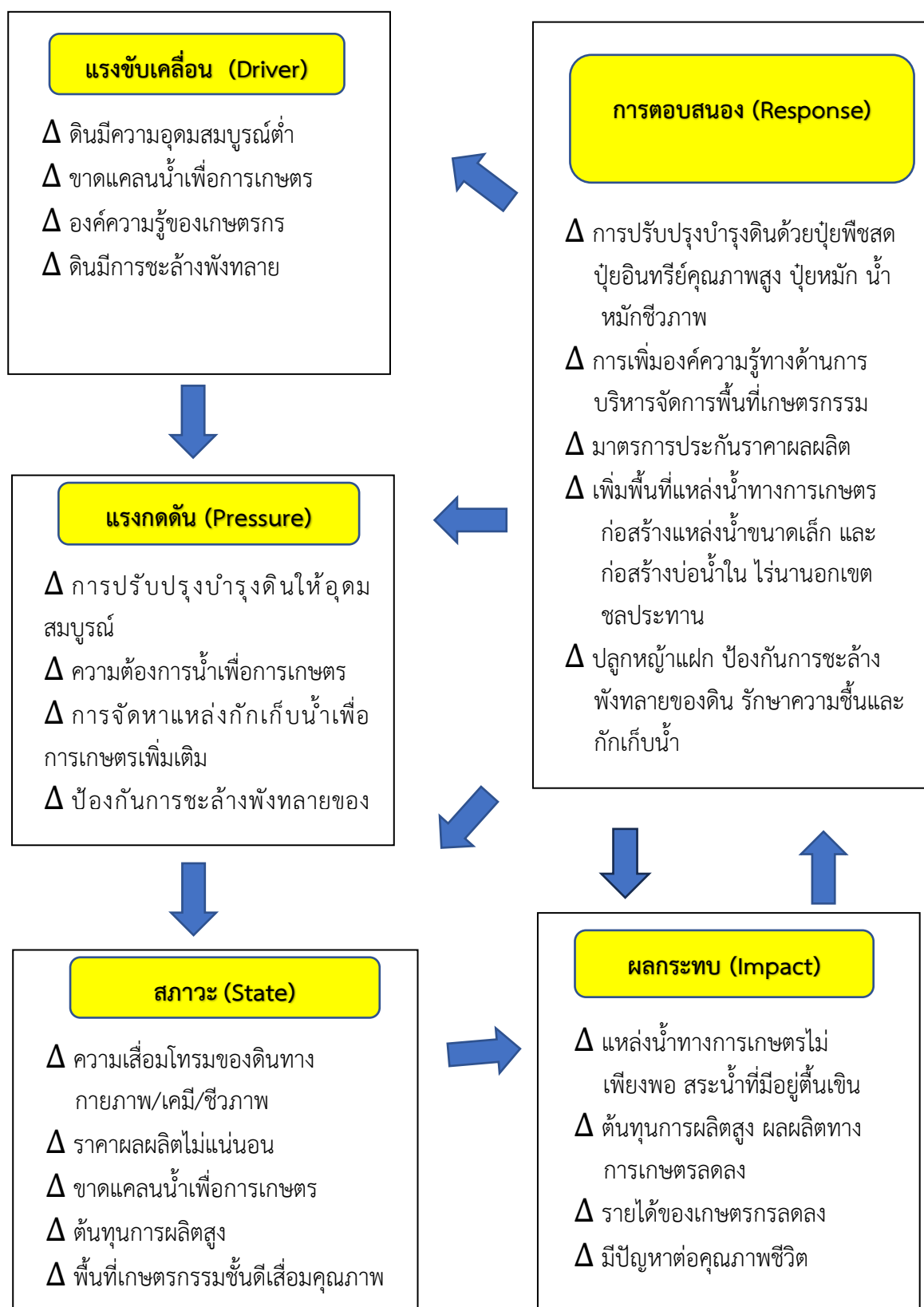
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ
- 5.2) การเพิ่มองค์ความรู้ทางการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
- 5.3) มาตรการประกันราคาผลผลิต
- 5.4) เพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำทางการเกษตร ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และก่อสร้างบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

อนาคต

- (1) ปรับโครงสร้างพื้นที่เกษตร เพื่อปรับรูปแบบการผลิตพืชเชิงเดี่ยว เป็นเกษตรผสมผสาน
 - (2) จัดทำระบบท่อส่งน้ำเข้าในแปลงให้ทั่วถึง
 - (3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) อ้อยโรงงาน เกษตรกรจะปลูกอ้อยช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงมีนาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10 - 12 เดือน
- 2) มันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ซึ่งมีอายุการจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยว 10 - 12 เดือน
- 3) ยางพารา จะปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือน พฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม
- 4) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

ชนิดพืช	ระยะเวลาดำเนินการ											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1) อ้อย	อ้อย											
2) มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
3) ยางพารา	ยางพารา											
4) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ข้าวโพดหวาน					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ข้าวโพดหวาน							

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชผัก ข้าวโพด มันเทศ มันแกว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

แผนการใช้ที่ดินตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี									
ตารางที่ 5-2 ^๕ ฐานความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี									
หน่วยที่ดิน	มันสำปะหลัง	อ้อย	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	พืชผัก	ข้าวโพด	มันเทศ	มันแกว
Cbg-lsB	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n
Cbg-lsC	S2en	S2ens	S3ewo	S2n	S2n	S2en	S2en	S2en	S2en
Kpg-hb-slA	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n
Kpg-hb-slB	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kpg-hb-slB*	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n
Kpg-mw-slA	S2on	S2ons	S2on	S2on	S2n	S2n	S2on	S2on	S2on
Kpg-slA	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n
Kpg-slB	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n
Ks-slA	S1	S2s	S3o	S1	S1	S1	S1	S1	S1
Ks-slB	S1	S2s	S3o	S1	S1	S1	S1	S1	S1
Ly-hb-gslB	S2rns	S2rns	S3o	S2rns	S3r	S2rns	S2rns	S2rns	S2rns
Ly-hb-slB	S2rns	S2rns	S3o	S2rns	S3r	S2rns	S2rns	S2rns	S2rns
Ly-hb-slB*	S2rn	S2rns	S3o	S2rn	S3r	S2rn	S2rn	S2rn	S2rn
Ly-hb-Ty-hb-gslC	S3r	S3r	S3ewo	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r
Ly-hb-Ty-hb-slB	S3r	S3r	S3o	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r
Ly-slB	S2rns	S2rns	S3o	S2rns	S3r	S2rns	S2rns	S2rns	S2rns
Ly-slC-Ty-gslC	S3r	S3r	S3ewo	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	มันสำปะหลัง	อ้อย	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	พืชผัก	ข้าวโพด	มันเทศ	มันแกว
Ly-sID-Ty-gsID	S3er	S3er	N	S3r	N	S3er	S3er	S3er	S3er
Tm-sIB	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n
Ty-hb-gsIC	S3r	S3r	S3ewo	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r
Ty-hb-gsIC*	S3r	S3r	S3ewo	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r
Ty-hb-gsID	S3er	S3er	N	S3r	N	S3er	S3er	S3er	S3er
Ty-hb-gsID*	S3er	S3er	N	S3r	N	S3er	S3er	S3er	S3er
Ty-hb-gsIE	N	N	N	S3ewr	N	N	N	N	N
Ty-hb-sIB	S3r	S3r	S3o	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r
Ty-Ly-sIB	S3r	S3r	S3o	S3r	N	S3r	S3r	S3r	S3r

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 66,401 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 72.18 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,412 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.54 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมปานกลางถึงสูง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 923 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.00 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง กล้วย

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 3,839 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 33,922 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 36.87 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 3,157 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.43 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ พืชสวนรังเลื่อมไทร

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่ง

รากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 717 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง กล้วย

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 6,833 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.43 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 13,784 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 14.98 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 1,437 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.56 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชสวน ไร่ส้ม ไร่ผลไม้ ไร่ผัก ไร่ดอกไม้ประดับ

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 337 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 109 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 228 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,489 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.80 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,265 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.55 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 201 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,895 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,068 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 827 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น แหล่งน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 3,821 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.15 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ บ่อลูกรัง บ่อทราย พื้นที่ถม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 16,387 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.81 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์

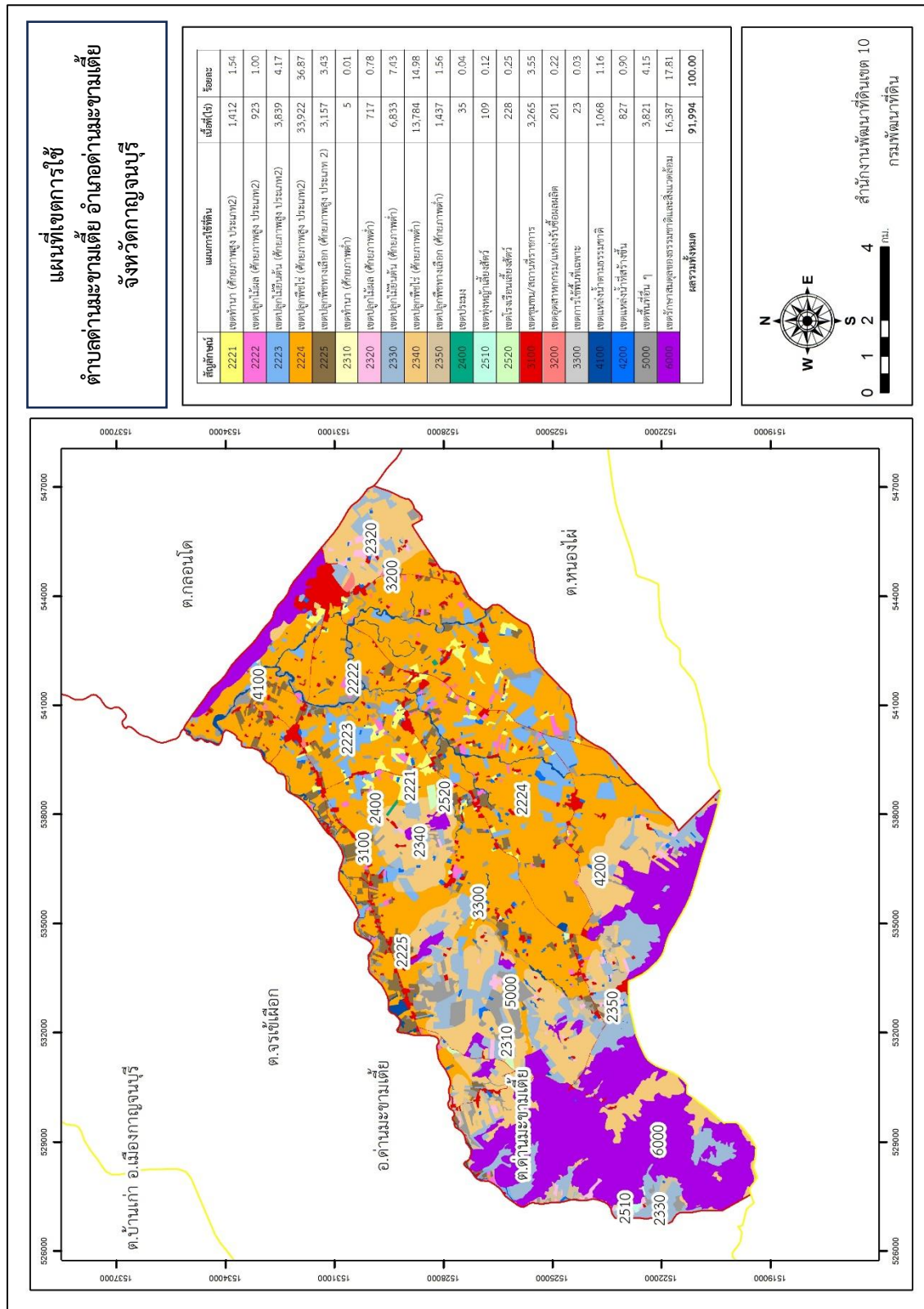
ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือ ปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตเกษตรกรรม	66,401	72.18
2221	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,412	1.54
2222	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	923	1.00
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	3,839	4.17
2224	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	33,922	36.87
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	3,157	3.43
2310	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	5	0.01
2320	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	717	0.78
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	6,833	7.43
2340	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	13,784	14.98
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	1,437	1.56
2400	เขตประมง	35	0.04
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	109	0.12
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	228	0.25
2	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,489	3.80
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,265	3.55
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	201	0.22
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	23	0.03
3	เขตแหล่งน้ำ	1,895	2.06
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,068	1.16
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	827	0.90
4	เขตพื้นที่อื่นๆ	3,821	4.15
5	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	16,387	17.81
รวม		91,994	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรีแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลกลอนโตไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลด่านมะขามเตี้ย เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

7.2.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- 1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- 6) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- 7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 8) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

7.2.2 การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- 1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

7.2.3 พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- 1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลด่านมะขามเตี้ย กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลด่านมะขามเตี้ยในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยในพื้นที่ตำบลด่านมะขามเตี้ย จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลกลอนโด ซึ่งมีเนื้อที่รวม 91,994 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 มีจำนวน 16,360 ไร่ หรือร้อยละ 17.78 ระดับความลาดชันร้อยละ 20-35 มีจำนวน 71 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ระดับความลาดชันร้อยละ 12-20 มีจำนวน 1,450 ไร่ หรือร้อยละ 1.58 ระดับความลาดชันร้อยละ 5-12% มีจำนวน 12,955 ไร่ หรือร้อยละ 14.08 ระดับความลาดชันร้อยละ 2-5% มีจำนวน 38,554 ไร่ หรือร้อยละ 41.91 และที่ราบที่ระดับความลาดชันร้อยละ 0-2 มีจำนวน 22,278 ไร่ หรือร้อยละ 24.22

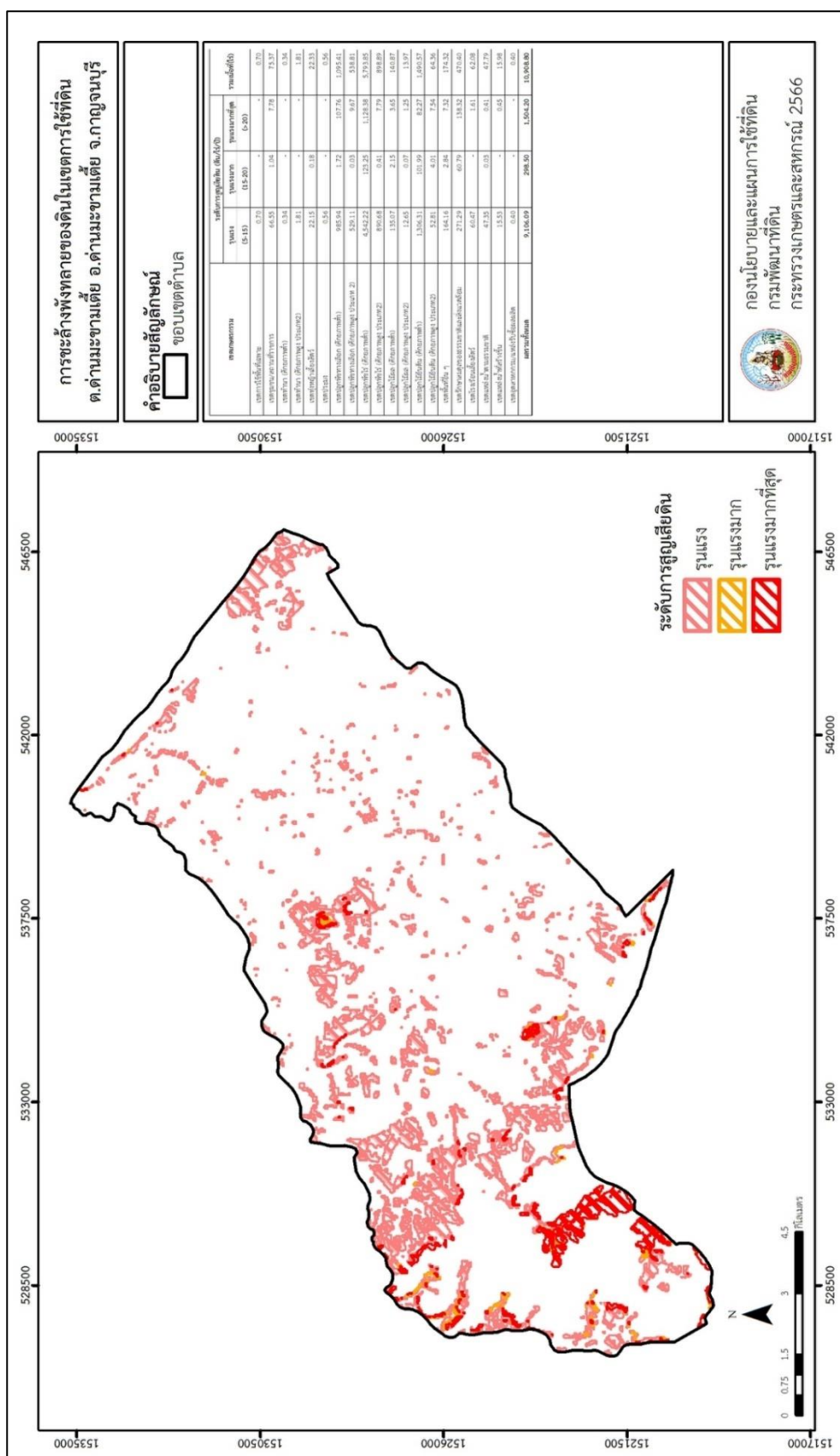
จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 10,908.80 ไร่ หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินชั้นไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลกลอนโต ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพินาศไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนดินชั้นดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระเบิดขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) ขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (2) สร้างฝายเก็บน้ำ (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (5) ปุพลาสติกรองก้นบ่อเพื่อกักเก็บน้ำ

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 5 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหามุมบ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหการชะล้างพังทลายของดินและปัญหการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญห โดยต้องการบ่อบาดาล และการปุพลาสติกรองก้นบ่อใหม่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการทำเกษตร และต้องการการจัดการพื้นที่การพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน บ่อดักตะกอน คลองส่งน้ำ ฝายน้ำล้น การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 - 2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 1,417 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.4 ไกล่กลบตอซังเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	214,500 148,750 15,000 750 50,000
2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 47,706 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่ เกษตรเพื่อการบริหารเชิงรุก (Agri-Map) 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	2,878,750 2,231,250 225,000 7,500 400,000 15,000 3,310,000 1,250,000 2,060,000 7,450,000 1,200,000 6,250,000
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,640 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	268,250 148,750 15,000 750 100,000 3,750
4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 10,672 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	926,250 743,750 75,000 3,750 100,000 3,750

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	2. การบริหารจัดการน้ำ	515,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	515,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	925,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	625,000
5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 4,594 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	535,750
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	30,000
	1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	750
	1.4 การจัดหาปูนโดโลไมท์	200,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	7,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	515,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	515,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	4,823,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	4,340,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	8,375,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	17,538,500

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1) เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 1,417 ไร่ 1.2) เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 47,706 ไร่ 1.3) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,640 ไร่ 1.4) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 10,672 ไร่ 1.5) เขตปลูกพืช ทางเลือก เนื้อที่ 4,594 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 12) โครงการมันสำปะหลังพันธุ์ดี (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) 13) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) 14) โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพด (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) การปรับปรุงดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตาราง 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.ด่านมะขามเตี้ย)
1.6) เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 337 ไร่ 1.7) เขตเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ เนื้อที่ 35 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) 7) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) 8) โครงการเลี้ยงสุกรเพื่อเป็นอาชีพเสริม (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) 9) โครงการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (อบต.ด่านมะขามเตี้ย)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,895 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 7) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) 8) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (อบต.ด่านมะขามเตี้ย) 9) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 10) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการรื้อถอนตำบลด่านมะขามเตี้ย อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572	2568	2569	2570	2571	2572	
(เขตพื้นที่หน้า, ไม้ผล, ไม้ยืนต้น, พืชไร่, พืชทางเลือก)	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การผลิตจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุยสด	ตัน	24		24	24	24	714,000	714,000	714,000	714,000	714,000	พด.
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุยสด	ไร่	4,800	4,800	4,800	4,800	4,800	72,000	72,000	72,000	72,000	72,000	พด.
	1.3 ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ราย	180	180	180	180	180	2,700	2,700	2,700	2,700	2,700	พด.
	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	80	80	80	80	80	160,000	160,000	160,000	160,000	160,000	พด.
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	400	400	400	400	400	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	พด.
(เขตพื้นที่หน้า, ไม้ยืนต้น, พืชไร่, พืชทางเลือก)	1.6 ฝึกอบรมชี้แจงเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	ไร่	20	20	20	20	20	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ												
(เขตพื้นที่หน้า, ไม้ยืนต้น, พืชไร่, พืชทางเลือก)	2.1 โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agris-Map)	ไร่	100	100	100	100	100	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	พด.
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำไม่รบกวนเขตชลประทาน	บ่อ	30	30	30	30	30	618,000	618,000	618,000	618,000	618,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันภัยพิบัติของดิน												
(เขตพื้นที่หน้า, ไม้ยืนต้น, พืชไร่)	3.1 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน	ไร่	550	550	550	550	550	1,375,000	1,375,000	1,375,000	1,375,000	1,375,000	พด.
	3.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	พด.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ													17,538,500

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้สำหรับการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.
- องค์การบริหารส่วนตำบลด่านมะขามเตี้ย. 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา : <https://www.danmakhamtia.go.th/vision-mission.html>, 10 กันยายน 2567.

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์